

EU INSTITUCE V KOSTCE

Instituce Evropské unie můžeme rozdělit na čtyři základní skupiny

1. ROZHODOVACÍ

- Evropská komise
- Evropský parlament
- Rada EU (Rada ministrů)
- Evropská rada

2. PORADNÍ

- Výbor regionů
- Evropský hospodářský a sociální výbor

3. FINAČNÍ

- Evropská centrální banka
- Evropská investiční banka

4. KONTROLNÍ

- Evropský soudní dvůr
- Soud první instance
- Účetní dvůr

Základní institucionální rámec byl vytvořen již založením Evropského společenství uhlí a oceli (1951) a v průběhu let se počet institucí a jejich rozhodovací pravomoci značně měnily. Poslední zásadní změny přinesla Lisabonská smlouva, která vstoupila v platnost v roce 2009, po ratifikaci posledním členským státem, Českou republikou.

ROZHODOVACÍ INSTITUCE

Rozdělení kompetencí, odpovědnost a způsob rozhodování v rozhodovacích institucích Evropské unie

instituce	od	funkce	Zastupuje zájmy	způsob rozhodování
Evropská rada	1986	určuje základní směr politiky EU	členských států	jednomyslnost
Rada EU	1952	Schvaluje legislativu a rozpočet, volí čelné představitele EU	členských států	jednomyslnost / kvalifikovaná většina
Evropská komise	1952	Navrhuje legislativu, sestavuje a spravuje rozpočet, má výkonné pravomoci (hlavně při regulaci společného trhu), kontroluje dodržování práva EU	EU jako celku	kvalifikovaná většina
Evropský parlament	1952	Schvaluje legislativu a rozpočet, schvaluje složení institucí	občanů EU	kvalifikovaná většina

Je důležité si uvědomit, že i když rozhodovací instituce Evropské prosazují společné myšlenky, zodpovídají se a hájí zájmy odlišných voličů, států atd.

1. Evropská Rada

Evropská rada představuje příklad mezivládního přístupu k evropské integraci. Do evropského práva byla definitivně zanesena Maastrichtskou smlouvou z roku, která vstoupila v platnost v roce 1993 (smlouva o EU).

Evropská rada se schází alespoň dvakrát ročně a je složena z hlav států a premiérů členských zemí. Evropská rada **hájí zájmy jednotlivých členských států** a funguje jako **poskytovatel podnětů pro Evropskou komisi**, reprezentuje také EU navenek.

Mezi hlavní funkce Evropské rady patří:

- Artikulace zájmů národních států
- Podpora fungování institucí
- Řešení politických krizí
- Role iniciátora ve vztahu ke komisi

Vždy po šesti měsících se střídá předsednická země Evropské rady, přičemž je respektováno kritérium velikosti a geografické polohy státu, kdy ve skupině tří po sobě jdoucích předsednických států musí být alespoň jeden ze skupiny východního rozšíření. V současné době Evropské radě předsedá Malta, která bude od 1.7.2017 nahrazena Estonskem.

https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/council-eu_cs

Předsedou Evropské rady je v současné době **Donald Tusk**.

2. Rada EU (Rada ministrů)

Stejně jako Evropská rada, Rada ministrů **hájí zájmy členských států Evropské unie**. Sídlem Rady EU je budova **Justus Lipsius**, situovaná v centru Evropské čtvrti v Bruselu. Její předseda se mění každých šest měsíců a je jím vždy představitel předsednické země Evropské rady. Hlavním principem Rady EU je **odbornost**.

Rada EU se v současné době schází v 10 možných složeních podle projednávaného tématu (Rada pro zahraniční věci, Rada pro konkurenceschopnost atd.), přičemž členské země jsou reprezentovány většinou patřičným **ministrem**.

Viditelným a nejvýznamnějším spojovacím článkem mezi členskými zeměmi je výbor stálých zástupců – **COREPER**, kteří jsou v úzkém kontaktu s Komisí a připravují podklady a návrhy pro jednání Rady EU.

Justus Lipsius

Hlasování v Radě EU probíhá:

- a) **prostou většinou** (u procedurálních otázek)
- b) **jednomyslnost** (zahraniční politika, společná obrana, atd.)
- c) **kvalifikovaná většina** (nejméně 72 % členů rady, představující 65 % obyvatelstva)

3. Evropská komise

Evropská komise je hlavním legislativním orgánem Evropské unie a **hájí zájmy celé Evropské unie**. Evropskou komisi reprezentuje 28 komisařů (za každý členský stát jeden), kteří ovšem v rámci své agendy reprezentují zájmy celé EU. Hlavním reprezentantem Evropské komise je její předseda, který je vybrán na základě shody všech členských států a je považován za politického vůdce Evropské komise. Komisaři a předseda působí v pětiletém funkčním období. Současným předsedou Evropské komise je **Jean-Claude Juncker**.

Komisaři spravují několik jeden nebo více resortů, označovaných jako generální ředitelství. Generální ředitelství – DG mají strukturu podobnou ministerstvům. Například česká eurokomisařka **Věra Jourová** spravuje oblast spravedlnosti, ochrany spotřebitelů a otázku rovnosti pohlaví.

Generálních ředitelství je v současné době **37** a Evropská komise zaměstnává okolo **24 000** úředníků. Hlavní budovu Evropské komise je budova **Berlaymont** v Bruselu.

Berlaymont

Nejdůležitější role Evropské komise spočívá ve tvorbě legislativy, která probíhá v několika fázích. Evropská komise připravuje legislativní návrh, jehož tvorba začíná na nižších úrovních příslušných generálních ředitelství, následně je zpracován kabinetem odpovědného komisaře a je o něm hlasováno v rámci celého kolegia. Pokud je návrh schválen většinou komisařů postupuje návrh dalším institucím, zejména **Evropskému parlamentu**, který působí jako hlavní **rozhodovací instituce**. Do celého procesu vstupu je i **Evropský výbor regionů** a **Evropský hospodářský a sociální výbor**, které působí jako **poradní orgány**.

4. Evropský parlament

Evropský parlament **hájí zájmy občanů členských států**, protože jeho členové jsou voleni přímo. Původní role Evropského parlamentu byla spíše poradní. V průběhu vývoje evropské integrace se ale výrazně proměnil a v současnosti bez souhlasu Evropského parlamentu není možné přijímat větší legislativní změny.

Evropský parlament je tvořen europoslanci, kterých je v současnosti **751** a jsou voleni na **pětileté funkční období**. Počet křesel v EP je přidělován na základě počtu obyvatel členského státu, přičemž

minimální počet poslanců za daný stát je **6** (Malta) a maximální **96** (Německo). Například Českou republiku reprezentuje 21 poslanců.

Poslanci jsou rozděleni podle politické příslušnosti na sedm **politických skupin**, přičemž každá skupina se musí skládat minimálně z 25 europoslanců, reprezentujících alespoň 7 členských států. Největší politickou skupinou je v současném funkčním období **Evropská strana lidová (EPP)**, následovaná **Pokrokovým spojenectvím socialistů a demokratů (SD)**. V současné době je předsedou Evropského parlamentu **Antonio Tajani** a parlament zasedá v Bruselu a Štrasburku.

EP Štrasburk

EP Štrasburk

Mezi hlavní pravomoci EP patří:

- **Schvalování evropských právních předpisů**
- **Výkon demokratického dohledu nad ostatními orgány EU, zvláště pak nad Komisí**
- **Schvalování rozpočtu Evropské unie**

Z hlediska odpovědnosti k občanům je Evropský parlament zatížen nízkou volební účastí, přičemž možnost přímé volby je často kritizována, protože volby v jednotlivých státech reflektují spíše souhlas či nesouhlas občanů se současnou vládou a národní témata. Dalším důvodem je také to, že do Evropského parlamentu kandidují často méně známé osobnosti nebo politici zatížení neúspěchem na národní úrovni.

PORADNÍ INSTITUTE

Mezi poradní instituce patří **Evropský hospodářský a sociální výbor** a **Výbor regionů**.

Výbor regionů má 353 členů a zastupuje orgány místních a regionálních samospráv a je rozdělen do politických skupin přibližně odpovídajícím politickým skupinám Evropského parlamentu. Dále je Výbor regionů členěn na 6 tematických komisí podle odborného zaměření.

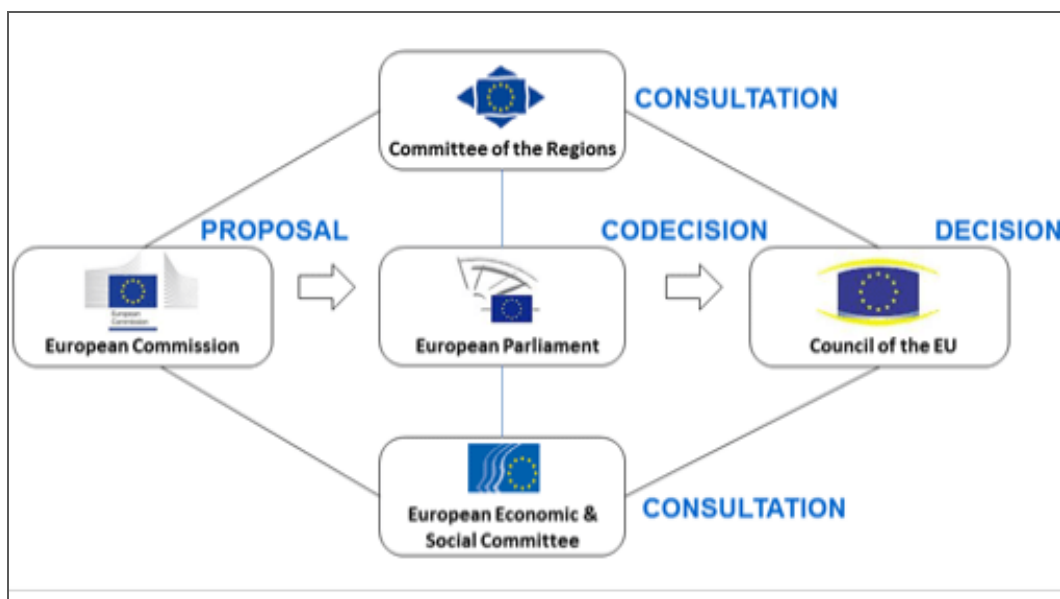
Evropský hospodářský a sociální výbor se skládá ze tří skupin:

1. Zaměstnavatelé

2. Zaměstnanci

3. Různé zájmové skupiny (zástupci zemědělců, malých a středních podnikatelů, spotřebitelů)

Hlavním úkolem obou výborů je zasahování do tvorby legislativního procesu, zejména na bázi odborných konzultací a poskytování stanovisek k legislativním návrhům. Základní schéma legislativního procesu v EU shrnuje následující obrázek.

FINANČNÍ INSTITUTE

Mezi finanční instituce Evropské unie patří **Evropská centrální banka** a **Evropská investiční banka**.

Evropská centrální banka je hlavní finanční institucí Evropské unie a sídlí ve **Frankfurtu nad Mohanem**. Jejím hlavním úkolem je správa společné evropské měny – eura, zabezpečovat stabilitu cen v eurozóně (předcházet inflaci), definovat a provádět společnou hospodářskou a měnovou politiku.

Posláním **Evropské investiční banky** je půjčovat peníze na projekty v evropském zájmu (železniční, silniční spojení, životní prostředí, poskytuje úvěry na investice malých podniků)

KONTROLNÍ INSTITUCE

Kontrolní instituce Evropské unie sídlí v Lucemburku a jsou tvořeny:

Soudní dvůr Evropské unie – dbá na dodržování evropského práva

Účetní dvůr Evropské unie – kontroluje hospodaření institucí EU

- dohlíží na správnost finančních toků

ZDROJE

Elektronická učebnice EU

<http://geography.upol.cz/kgg-euro>

Internetové stránky jednotlivých institucí